

Oponentský posudek na bakalářskou práci

**LESK A BÍDA PRACOVNÍHO PORADENSTVÍ
Marie Pazderkové, studentky ETF UK**

Jak autorka uvádí, „záměrem práce je zhodnocení projektu pracovního poradenství“. Nezmiňuje se ovšem, jak tento projekt vznikl, jak je financován. To je častou chybou „nestátních“ aktivit, že si poněkud ahistoricky nevšímají napojení na státní politiku (z níž jsou zpravidla financovány). Přitom stačí si prostudovat dokumenty zveřejněné na webu Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity (<http://www.vlada.cz/cs/rvk/rzrk/rzrk.html>) a Ministerstva práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz), speciálně jím administrovaného programu CIP EQUAL. Stručně je toto zmíněno až na str. 16, což považuji za méně vhodné, když celá práce o tom pojednává. Domnívám se, že taková pasáž by měla být komentována hned v úvodu. Zároveň by bylo vhodné alespoň stručně vyjmenovat podobné projekty, jež běží v Praze, Brně, Dobré Vodě, Ostravě a Karvině (provozuje je však jiná organizace než ČvT). Rovněž chybí zmínka o tom, že projekt ČvT mohl na konci 90. let vzniknout za významné pomoci pražské nadace Open Society Fund.

V textu je až příliš často (a zbytečně) používán novinářský žargon, což poněkud snižuje exaktnost argumentů. Příkladem může být výrok na str.5 v oddílu 2.2 („tam v dáli v Africe ... v tom našem poklidném životě ... za plotem našeho dvorku“) nebo 2.3 („bez chuti a zápachu“), či na str. 15 (řečnická otázka „Proč je nutné pro ty lidi z vyloučení vymýšlet něco extra?“), na str. 19 („kdo ví, co je za tím...“), na str. 20 („otázka typu bylo dřív vejce nebo slepice“), str. 23 („v teple kanceláře“). Leckde by se přitom vyřešily problémy takových formulací uvozovkami nebo kurzívou (jak např. uvedeno na str. 28, zde bych ovšem ocenil odkaz na literaturu, zvláště jde-li o práci obhajovanou na ETF UK v Praze...).

Autorka se dotýká problému deetnizace problému (str. 4), aniž by konflikt řádně vysvětlila. Staví do protikladu „politický koncept řešení etnického problému (tradovaný od socialistických dob) a fenomén nové chudoby“, přičemž nevysvětluje, v čem konflikt těchto dvou pojetí spočívá. Přitom právě integrace Romů do společnosti ze státního pohledu s etnickým rozměrem počítá a v některých příkladech se osvědčuje (např. aktivity sdružení IQ Roma servis a DROM v Brně). Ve 2. odstavci oddílu Pohled zvenčí na str. 3 se poněkud zmateně uvádí romské obrození, které přispívá falešnému obrazu Romů jako homogenní skupiny, navíc se jako příklad uvádí „katedry romistiky, romské spolky, časopisy ...“. To je velmi zkratkovitý výklad, který není nikterak vyargumentován, pouze převzat od některých jiných autorů. Romská občanská sdružení - přes různá negativa - fungují někde jako nezbytný kontakt do komunity, bez něhož se PP neobejde. Katedra romistiky je lingvistický obor, jaký mají jako kulturní dědictví VŠECHNY živé i neživé jazyky. Myšlenka, že někdo bude prosazovat právě na základě existence takového oboru segregované romské školy, je iluzorní. Nevím, co ilustrují romské časopisy pro většinovou společnost, ale slouží k užívání (a ožívání) romského jazyka a na stupeň vyloučení mají pramalý vliv. O tom, jaký vztah by tyto fenomény mohly mít k sociální politice, se autorka nezmiňuje. Skutečnost, že Romové jsou vnímáni jako homogenní skupina, má odlišné konotace...

V oddílu 2.4 (str. 8) se vysvětluje vznik fenoménu vyloučení, popisuje se vztah k zaměstnání, ale neuvádí se přístup ke vzdělání, který by do velké míry problémům

zaměstnanosti mohl předcházet a který má hluboké kořeny v minulosti. Dále na str. 10 jsou komentována vyloučení, ne však všechna předtím zmíněná.

V oddíle 3.1 na str. 13 se mezi důvody vysoké míry nezaměstnanosti uvádí i zánik tradičních romských řemesel a důsledky společenských změn po roce 1989. Řemesla ovšem zanikla dávno před listopadem 1989, a naopak pokusy o jejich alespoň částečné oživení byly činěny po převratu (např. v Praze na OU v Hrdlořezích učební obor umělecké kovářství a měditepectví). K důvodům vysoké míry nezaměstnanosti náleží i samotný politický systém před listopadem, jenž - nejen u Romů - vytvářel falešný vztah k práci a potlačil význam vzdělání.

Kapitola 4, založená na konkrétní zkušenosti z terénu, je zpracována dobře, srozumitelně a její úroveň trochu snižují pouze chybějící interpunkční znaménka (viz níže). Možná v odrážce pojednávající o vzdělání by bylo vhodné vysvětlit, jak minulý režim řešil otázku vzdělávání Romů, kteří byli na základě stranických rozhodnutí odsunuti ze slovenských osad do českého pohraničí. A především co to znamenalo pro „stereotypní“ uvažování romských rodičů o vhodné škole pro děti výše zmíněné generace. Rovněž postrádám popis reálií v Kladně a komentář k vystupování magistrátu, který má mít vypracován komunitní plán, dotýkající se i cílové skupiny. Pro zajímavost - a navíc - dodávám v příloze jako výtah vyjádření Magistrátu města Kladno do Zprávy o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2006, jež byla projednána vládou 11. června 2007 (usnesení č. 637).

K závěru mám pouze poznámku, že diskutovanému problému se věnuje myšlenka na zřízení státní Agentury pro předcházení sociálnímu vyloučení, o níž se debatuje již delší dobu (od roku 2004 k ní i vláda přijímá rozličná usnesení). Podle ministryně Stehlíkové, jež je v současnosti zodpovědná za úkol zřídit ji, by měla do jednoho roku existovat.

Připomínky technického rázu

Ad literatura:

- proč se v poznámkovém aparátu odkazuje na novinové zprávy, a ne na zdroj, analýzu Gabalovu (jde o pozn. pod čarou č. 11, 13, 15)? Stejně tak u Analýzy by mělo být uvedeno MPSV (ed.), nebo autor.
- Odkazy v poznámkách pod čarou nejsou uvedeny na konci v literatuře, nejsou navíc úplně (chybí rok a místo vydání).

Ad interpunkce a překlapy

- Znaménka (čárky mezi větami) chybí na stránkách 7 (druhý a třetí celý odstavec), 8 (druhý celý odstavec), 11 (druhý celý odstavec), 13 (třetí odstavec), 18 (text za druhou drážkou), 19 (poslední věta na stránce), 20 (prvý odstavec), 21 (prvý odstavec v oddíle 4.4.3), 22 (prvý odstavec).
- Překlapy jsou na stránkách 9 (druhý řádek shora a třetí řádek v oddíle 2.5 – chybí písmeno v), 10 (poslední odstavec – ve 4. pádě je slabou ... podporu), 19 (třetí odstavec ve druhé odrážce – chybí písmeno a), 20 (prvý odstavec – chybí písmeno s), 23 (text pod odrážkou Pochopení – chybí písmeno l), 25 (poslední odstavec – mimo ni, ne mimo ní), 26 (druhý celý odstavec – z nich ji dokončili, ne z nich jí dokončili).

Závěr:

Doporučuji práci předložit k oponentuře. Navrhuji klasifikační stupeň C.

Doporučená otázka:

Vysvětlit, co vede většinovou společnost k falešnému chápání Romů jako homogenní skupinu, přičemž pozornost věnovat xenofobii a zjednodušenému kolektivnímu pohledu.

RNDr. Milan Pospíšil (tajemník Rady)

Příloha (jen pro zajímavost, nenutím diplomantku zahrnout do textu)

Byl v roce 2006 (před i po komunálních volbách) v působnosti statutárního města ustanoven výbor pro národnostní menšiny (rada / jiný orgán / koordinátor), jakou agendu konkrétně vyřizoval?

Vzhledem k tomu, že ve městě, podle zákona č. 128/2000Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, procento občanů hlásících se k jiné než české národnosti nedosahuje určené výše, nebyl zde zřízen výbor pro národnostní menšiny. Na základě ústavního pořádku ČR není možné s občany, pokud se nehlásí k jiné např. romské národnosti jednat jako s občany národnostní menšiny. Zjišťování, kdo patří k jiné národnostní menšině, např. romské, vede podle města k rasistickému způsobu uvažování. Ve městě a jeho spádových obcích se dle statistických údajů např. k romské národnosti hlásí 475 občanů.

Na odboru sociálních věcí a zdravotnictví působí jeden pracovník jako poradce pro národnostní menšiny, který se zabývá přímou sociální prací s romskou komunitou, a to především jako terénní pracovník.

Mělo statutární město v roce 2006 formulován komunitní plán, jestli ano, odkdy, jsou záležitosti národnostních menšin do něj zakomponovány, v případě, že ano, jak?

V lednu roku 2006 zahájilo Statutární město projekt *Komunitní plánování sociálních služeb ve městě Kladně*. Byly vytvořeny čtyři pracovní skupiny, z nichž jedna se zabývá občany a skupinami občanů ohrožených sociální exkluzí. Tato skupina si stanovila tyto priority:

- I. Řešení bytové problematiky u sociálně vyloučených občanů
- II. Podpora zaměstnávání
- III. Podpora vzdělávání

V současné době se hledají vhodná opatření pro řešení těchto priorit, při jejich realizaci bude brán ohled na sociokulturní specifika jednotlivých národnostních menšin.

Jaká byla v roce 2006 spolupráce statutárního města, popř. výboru pro národnostní menšiny (rady / jiného orgánu) s organizacemi příslušníků národnostních menšin?

Ve městě operují organizace, které s ním velmi intenzivně spolupracují a některé z nich jím jsou i finančně podporovány. Nejde přímo o organizace národnostních menšin, ale organizace, které se částečně problematikou např. romské komunity zabývají.

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Magistrátu města Kladna spolupracuje s těmito nestátními neziskovými organizacemi:

Středisko pomoci ohroženým dětem ROSA - jejichž činností je mimo jiné předškolní výchova dětí ze sociálně slabých rodin, včetně návštěv romských dětí přímo v rodinách. V roce 2006, tak jako i jiné roky, Statutární město Kladno finančně Středisko pomoci ohroženým dětem ROSA podpořilo.

Azylový dům pro matky s dětmi o.p.s. - je zařízení, které zajišťuje pomoc matkám s dětmi v nouzi (ubytování, sociální programy). Velká pozornost je zde věnována především podpoře romských matek a dětí.

Člověk v tísni – společnost při České televizi o.p.s. - s touto organizací navázalo město spolupráci v roce 2004, její terénní pracovníci se zabývají především terénní prací v lokalitách, kde žije romská komunita a také poradenskou činností pro sociálně slabé rodiny i jednotlivce. Dobrovolníci této společnosti se účastní realizace projektu *Domácí doučování dětí ze sociálně vyloučených lokalit s výukovými problémy aneb Pomoc se školou dětem z ghetta*.

České centrum pro sanaci rodiny - tato organizace se zaměřuje na sanaci rodiny, formou intenzivní práce s rodinou. Jde především o terénní práci zaměřenou na rodiny, které potřebují dohled a pomoc při péči o děti. I toto občanské sdružení získalo od Statutárního města Kladna finanční podporu.

Problémy v roce 2006:

V roce 2006 město neoslovily žádné organizace příslušníků menšin s žádostí o spolupráci.

Město registruje nezájem o jakoukoliv spolupráci s již existujícími romskými organizacemi na území města, nemá přehled o jejich aktivitách. I přes opakované veřejné výzvy se žádné podobné organizace nezapojily do komunitního plánování.

V současné době v Kladně působí:

Sdružení Romů ČR - sdružení v minulých letech bylo, pokud o to požádalo, městem finančně podporováno, avšak po opakovaném zneužití dotace města na činnost Romskeho kulturního a vzdělávacího střediska (několikrát bylo Romy vykradeno a zničeno), již samo sdružení o další finanční dotaci město nepožádalo .

Sdružení Romů a národnostních menšin - o dotaci od Statutárního města Kladna nežádají a s městem nespolupracují.

Jakým způsobem statutární město finančně podporovalo v roce 2006 organizace / aktivity národnostních menšin (prostřednictvím zvláštního dotačního titulu v rozpočtu, v rámci jiných dotačních programů, ad hoc podporou jednotlivých akcí, popř. jinak)?

V roce 2006 Žádná organizace příslušníků národnostních menšin nepožádala o finanční podporu.